

УДК 612.015(092)

**МИХАЙЛО МИХАЙЛОВИЧ КОРДА – ВІДОМИЙ
НАУКОВЕЦЬ-БІОХІМІК
(до 50-річчя від дня народження)**

А. І. Машталір, М. Я. Фурдела

ДВНЗ “Тернопільський державний медичний університет імені І. Я. Горбачевського МОЗ України”

**MYKHAILO M. KORDA – THE FAMOUS BIOCHEMIST
(dedicated to his 50th birthday)**

A. I. Mashtalir, M. Ya. Furdela

SHEI “Ternopil State Medical University by I. Ya. Horbachevsky of MPH of Ukraine”

Відомий український біохімік Михайло Михайлович Корда народився 13 лютого 1965 р. у с. Верин Миколаївського р-ну Львівської обл. у сім'ї робітників. Підвалини світогляду, моральних якостей, ціннісних орієнтирів, нахилів й уподобань, безперечно, заклалися у дитинстві і юності. Саме у ці роки батьки спромоглися сформуванати у сина такі риси, як: скромність, стриманість, повага до людей, працелюбність, самостійність, самокритичність, патріотизм, любов до рідного краю. Зростав Михайло Михайлович (молодший) разом із старшою сестрою Надією та братом Ярославом.

© А. І. Машталір, М. Я. Фурдела

У шкільні роки Михайло Михайлович був учасником музичного та радіотехнічного гуртків, зайняв 4-те місце на обласній олімпіаді з фізики. Брав участь в обласних олімпіадах з математики. Займав призові місця в районних змаганнях з легкої атлетики, мав хист до гуманітарних наук.

Навесні 1982 р. М. Корда із золотою медаллю закінчив Розвадівську середню школу. Після навчання класний керівник О. М. Ботеньчук написала характеристику на випускника Розвадівської середньої школи М. М. Корду. В документі зазначалося, що Михайло Михайлович – кращий учень школи, здібний, старанний, всесторонньо обдарований, має глибокі, міцні знання з усіх предметів. Цього ж року він подав документи до Тернопільського медінституту на спеціальність “Лікувальна справа”. 23 серпня 1982 р. згідно з наказом № 168(Д) по Тернопільському державному медичному інституті (далі ТДМІ) на підставі рішення приймальної комісії від 21 серпня 1982 р. за № 13 М. М. Корду було зараховано студентом першого курсу лікувального факультету.

Після вступу до ТДМІ Михайла Михайловича обрали старостою групи, яку очолював до шостого курсу. Потрапивши у бажану стихію, він цілком поринув у навчання. Активно брав участь у наукових студентських гуртках з фізики, біохімії, на III–VI курсах був членом хірургічного гуртка.

Як згадає тогочасний голова ради молодих вечних, а сьогодні професор А. А. Гудима, М. М. Корда одним з перших брав участь у наукових заходах, які проводилися англійською мовою, це в майбутньому дало можливість стажуватися в різних країнах.

За словами доцента С. О. Никитюк, у студентські роки Михайло Михайлович був скромним, добрим, наполегливим, привітним студентом, який, окрім знань

основних предметів, полюбляв англійську мову та спорт. У наступні роки активно долучався, а інколи був ініціатором організації зустрічей однокурсників.

Будучи студентом п'ятого курсу, М. М. Корда 2 квітня 1987 р. звернувся із заявою на ім'я декана лікувального факультету ТДМІ д-ра мед. наук А. Є. Франчука з проханням зарахувати його в субординатуру з хірургії і направити на роботу в Закарпатську або Черкаську область.

Після закінчення шести років навчання у ТДМІ М. М. Корда отримав диплом з відзнакою та кваліфікацію лікаря-лікувальника, а також позитивну характеристику від декана лікувального факультету професора А. Є. Франчука. На церемонії вручення дипломів, як кращий студент курсу, Михайло Михайлович виголошував вітальну промову. Зважаючи на високі наукові здобутки та харизму випускника, М. М. Корду 1 вересня 1988 р. зарахували на посаду старшого лаборанта кафедри біохімії. Так розпочалося сходження молодого вченого по важких щаблях науки. Через два місяці, 1 грудня 1988 р., за результатами конкурсного відбору він вступив до очної аспірантури. Після її завершення, 7 червня 1991 р., на спеціалізованій вченій раді Львівського медичного інституту успішно захистив кандидатську дисертацію на тему "Антиоксидний статус організму при гострому токсичному ураженні печінки і його корекція ентеросорбцією і антиоксидантами" під керівництвом доктора медичних наук, професора Я. І. Гонського. Цього ж року прийнятий на посаду асистента кафедри біохімії Тернопільської державної медичної академії імені І. Я. Горбачевського.

У середині 90-х рр. з-під пера Михайла Михайловича вийшло 29 науково-фахових публікацій. Вагомий науковий доробок сприяв позитивній відповіді керівництва ВНЗ щодо його прохання працювати за контрактом. Після цього М. М. Корда активно продовжив займатися наукою, пройшов курси Федерації європейських біохімічних товариств, що відбувалися з 10 по 23 вересня 1995 р. в Ризі (Латвія). У жовтні цього ж року протягом місяця працював в Інституті біохімії м. Грац (Австрія), готуючи матеріали для докторської дисертації. Із січня 1996 р. по червень 1998 р. працював на посаді старшого викладача кафедри біохімії. Наприкінці 1997 р. Михайло Михайлович Корда обійняв посаду директора видавництва "Укрмедкнига". Із творчим натхненням та завзяттям докладав значних зусиль до розвитку видавничої справи Тернопільського державного медичного університету. Колектив видавництва з великою повагою згадує свого керівника, його людські чесноти,

зазначаючи, що він був талановитим, наполегливим, безкорисливим. Традиції, закладені Михайлом Михайловичем, усі працівники видавництва "Укрмедкнига" цінують донині.

Водночас М. М. Корда продовжував інтенсивно працювати над науково-дослідницькою роботою. Напружена праця дала свої результати, й уже в 1998 р. на спеціалізованій вченій раді Одеського державного медичного університету була захищена докторська дисертація на тему "Порушення окислювальних процесів і захисних систем організму при гострому хімічному ураженні печінки і шляхи її корекції" (науковий консультант доктор медичних наук, професор Я. І. Гонський). Слід зазначити, що Михайло Михайлович Корда був на той час чи не наймолодшим доктором медичних наук в Україні, йому було лише 33 роки. Через два роки, 26 жовтня 2000 р., йому присвоєно вчене звання доцента. Уже на кінець цього ж року авторству М. М. Корди належали 86 друкованих праць, 9 посібників.

З червня 1998 р. по квітень 2001 р. М. М. Корда працював доцентом кафедри медичної хімії, а з квітня 2001 р. по грудень цього ж року – професором кафедри медичної біохімії. Наприкінці 2001 р., звітуючи на кафедрі, Михайло Михайлович зазначив, що уже опубліковано його 98 наукових і методичних праць. З грудня 2001 р. по липень 2002 р. працював завідувачем кафедри біології з курсом фармакогнозії та ботаніки, а також за сумісництвом професором на кафедрі медичної біохімії, з липня по вересень 2002 р. – професором кафедри медичної біохімії. На цей час уже написав 110 наукових праць і 10 методичних розробок та посібників. З вересня 2002 р. по серпень 2004 р. працював завідувачем кафедри медичної біохімії.

Завдяки проведеній роботі з міжнародного співробітництва у медакадемії, яку очолив доктор медичних наук, професор Л. Я. Ковальчук, викладачі та студенти мали можливість закордонних відряджень і стажувань. Так, з 27 лютого 2003 р. по 2 березня 2004 р. закордонне відрядження за програмою обміну (The Exchange Visitor Program) отримав і М. М. Корда, його метою була науково-дослідницька робота на кафедрі хімії і біохімії Університету Огайо (США). Дослідницьку роботу Михайло Михайлович активно продовжив уже за океаном. За попередньою домовленістю з професором Т. Малінским український науковець мав змогу вимірювати безпосередньо інтенсивність утворення NO в гепатоцитах за допомогою іонометра, також ЕПР (електропарамагнітного резонансу). В лабораторії університету була можливість

проаналізувати ДНК клітин, зокрема клонування гена індукцибельної NO-синтази і дослідження ступеня експресії генів синтаз оксиду азоту, що практично не можна було здійснити в Україні. Іншою частиною закордонного стажування було ознайомлення з особливостями викладання біохімії в Університеті Огайо та взяття на озброєння нових методів для навчання студентів у Тернопільській медакадемії. Після закінчення терміну наукового обміну молодому досліднику запропонували працювати професором кафедри хімії і біохімії Університету Огайо. Чотири роки наполегливої праці в університеті за океаном стали важливою віхою творчого зростання вченого, відкрили нову сторінку в науково-педагогічній діяльності.

Отримавши безцінний досвід, М. М. Корда у серпні 2007 р. повернувся в рідну “Alma mater” для впровадження нових знань, умінь і навичок у навчальний процес українського ВНЗ. Після приїзду в м. Тернопіль, зважаючи на значні наукові здобутки, досвід роботи з іноземним студентським контингентом, Михайла Михайловича призначили на посаду декана факультету іноземних студентів Тернопільського державного медичного університету імені І. Я. Горбачевського (далі ТДМУ ім. І. Я. Горбачевського) та виконувача обов’язків завідувача кафедри медичної біохімії та клініко-лабораторної діагностики (за сумісництвом). На кінець 2007 р. професор М. М. Корда написав 129 наукових публікацій.

У березні 2009 р. обраний за конкурсом на посаду завідувача кафедри медичної біохімії та клініко-лабораторної діагностики за контрактом. Після її реорганізації у травні 2011 р. очолив кафедру медичної біохімії. Під керівництвом професора М. М. Корди працівники кафедри виконували науково-дослідницьку роботу, організували проведення науково-практичних конференцій, до наукової роботи залучали студентів. За 2007–2012 рр. Михайло Михайлович отримав 2 патенти на винаходи. Із запровадженням нового закону про вищу освіту в Україні заборонено суміщати посади, зокрема декана і завідувача кафедри, тому професор М. М. Корда на початку вересня 2014 р. за власним бажанням написав відмову від керівництва кафедрою, залишившись на посаді професора (за сумісництвом), продовжуючи працювати деканом факультету іноземних студентів.

Нові якості таланту проявилися під час перебування на посаді декана. Не можна не відзначити його заслуг у розширенні студентського контингенту. Так, з 537 чол. на 30.10.2007 р. їх кількість зростала майже у три рази і на 30.10.2014 р. становила 1517 чол. Розширилася й географія країн, громадя-

ни яких навчаються на факультеті. З 32 країн на кінець 2007 р. сьогодні у ТДМУ ім. І. Я. Горбачевського здобувають освіту представники 54 країн світу. Задля популяризації навчального закладу Михайло Михайлович здійснив чимало закордонних відряджень у різні країни світу, зокрема: Індію, Нігерію, Гану, Малайзію, США, Канаду, Грузію. За сприяння професора М. М. Корди для абітурієнтів-іноземців було розроблено англomовну web-сторінку деканату факультету іноземних студентів, на якій вони мали можливість зареєструватися і подавати документи на навчання в режимі online.

Завдяки керівництву ТДМУ імені І. Я. Горбачевського та безпосередній участі декана М. М. Корди університет неодноразово відвідували офіційні особи посольств і консульств цілого ряду країн: Малайзії, Гани, Нігерії, Конго, Індії, Іраку, Польщі та ін.

Однією із заслуг М. М. Корди на посаді декана є збільшення кількості рекрутингових компаній, які співпрацюють з університетом. Важливу роль у залученні нових партнерів відіграють його людські якості, зокрема: розуміння та індивідуальний підхід до кожного в будь-якій ситуації. Михайло Михайлович продовжує контролювати виконання наукової роботи на кафедрах, зокрема функціонування студентських наукових гуртків, у роботу яких залучені іноземні студенти. Щорічно вони беруть участь у міжнародних конгресах студентів і молодих вчених, де посідають призові місця. Окрім навчання та наукової діяльності, М. М. Корда сприяє всесторонньому розвитку особистості іноземних студентів, допомагає в організації вечорів художньої самодіяльності, благодійних концертів, спортивних змагань, вирішує побутові, соціальні та релігійні потреби студентів, працює у тісному контакті з адміністрацією студмістечка. Сприяє створенню студентських товариств (земляцтв) для іноземних студентів. З розумінням та повагою ставиться до звичаїв і культур країн, студенти з яких навчаються в університеті. Як приклад, у 2009 та 2010 рр. проводився фестиваль “Вечір міжнародного культурного обміну”, щорічно студенти відзначають дні незалежності своїх країн. Для іноземних студентів він як батько, порадник, друг, а тоді – декан факультету. В деканаті панує доброзичлива, дружня атмосфера.

Після оголошення конкурсу на заміщення вакантної посади ректора ТДМУ ім. І. Я. Горбачевського Михайло Михайлович висунув свою кандидатуру на очільника вузу. ТДМУ ім. І. Я. Горбачевського став одним із перших вищих навчальних закладів, який на собі апробував Закон України “Про вищу освіту”,

згідно з яким розширюється автономія університету та право обрання ректора надається його працівникам. Вибори відбувалися у два тури, в кожному з яких беззаперечним лідером перегонів був професор М. М. Корда. Отримавши кредит довіри від всієї університетської громади, 29 січня 2015 р. після другого туру здобув блискучу перемогу, отримавши 79,33 % голосів виборців.

З 32 років трудового стажу 26 років М. М. Корда займається науково-педагогічною діяльністю. Він є автором понад двохсот наукових публікацій, навчально-методичних посібників та рекомендацій, близько десяти патентів. Слід відзначити його важливу роль, як наукового редактора та члена редколегії, у підготовці наукових видань (монографій, збірників праць тощо). Окрім того, професор М. М. Корда велику увагу продовжує приділяти підготовці наукових кадрів, є науковим керівником та консультує шістьох здобувачів, підготував чотирьох кандидатів та одного доктора медичних наук.

Михайло Михайлович неодноразово був нагороджений почесними грамотами та дипломами, зокрема у 2009 р. відзначений Почесною грамотою Кабінету Міністрів України та медаллю за значний особистий внесок у розвиток медичної освіти і науки, активну участь у суспільному житті Тернопільського державного медичного університету імені І. Я. Горбачевського, багаторічну сумлінну працю та високий професіоналізм. Цього ж року міський голова м. Тернополя нагородив М. М. Корду і колектив

деканату іноземних студентів подякою за організацію благодійного фестивалю під назвою “Вечір міжнародного культурного обміну 2009”, зібрані кошти перерахували на місцевий дитячий будинок “Малютка”. У 2011 р. відзначений Грамотою Тернопільської обласної державної адміністрації. У 2012 р. нагороджений Подякою Міністра охорони здоров’я за багаторічну сумлінну працю, значний особистий внесок у розвиток медичної освіти і науки, підготовку висококваліфікованих медичних працівників, професіоналізм, відданість справі, активну громадську позицію.

Михайло Михайлович є не лише прекрасним науковцем, викладачем, а й хорошим сім’янином, чоловіком та батьком. Вірною супутницею протягом 18 років є його дружина Інна Володимирівна Корда, спільно з якою виховує сина Михайла.

Свій 50-річний ювілей Михайло Михайлович Корда зустрічає у розквіті життєвих і творчих сил. Як науковець, педагог, патріот, сильна, цілеспрямована, добре організована, потужна в науковому, педагогічному, громадському і людському сенсі особистість, він творить нові наукові ідеї і проекти, плекає якісні кадри українських науковців, душею й серцем вболіває за Україну, її теперішнє та майбутнє.

З нагоди ювілею працівники деканату факультету іноземних студентів, колеги та друзі бажають Михайлові Михайловичу міцного козацького здоров’я, творчих успіхів, нових наукових звершень, десятків плідних років наукової праці на благо української медичної науки.